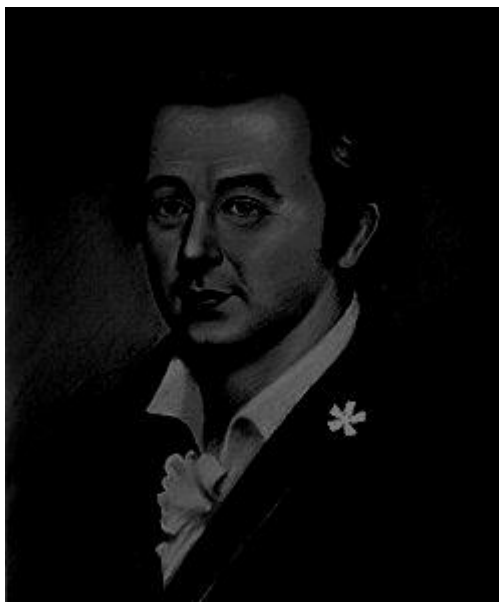

KITAIBEL PÁL

1757. február 3-án született Nagymartonban Kitaibel Pál, világhírű botanikus, a flórakutatás úttörője.

Az akkori Sopron vármegye Nagymarton (ma az ausztriai Burgenland: Mattersburg) nevű községből, jómódú paraszti családból származott. Alap- és középfokú iskoláit Sopronban végezte. Először az egykori jezsuita gimnáziumban tanult, amely a későbbi bencés gimnázium, ma pedig a Roth Gyula Erdészeti, Faipari Szakképző Iskola és Kollégium. Falán emléktábla hirdeti Kitaibel Pál emlékét. Ezután a győri bencés gimnázium (ma Czuczor Gergely nevét viseli) filozófiai osztályába járt. 1780-tól Budán folytatott jogi tanulmányokat az egyetemen, majd pedig átiratkozott az orvosi karra. Ekkor már a természettudományok, különösen a növénytan iránt érdeklődött. Mivel akkor még a botanika nem volt önálló szakként végezhető, orvosi tanulmányai során volt kénytelen elsajátítani az ezzel kapcsolatos ismereteket. Orvostanhallgatóként Winterl Jakab mellé adjunktusnak nevezték ki a pesti egyetemen. Hozzálatott az egyetemi botanikus kert ("Füvészkert") növényanyagának gyarapításához, jelentéseket küldött a helytartótanácsnak és rendezte, bővítette a herbáriumot. Egyetemi előadásokat nem tartott, fontosabbnak tartotta a kutatást és az irodalmi tevékenységet. Rendes egyetemi tanári kinevezését csak 1802-ben kapta meg I. Ferenc császártól. Szorgalma a mostoha körülmények között is rendkívüli volt, laboratóriumát otthon, saját konyhájában alakította ki és állandó probléma volt dokumentumainak megfelelő elhelyezése. 1807-ben kinevezték a Füvészkert igazgatójává. Bárhová utazott, a tudománynak eddig fel nem fedezett fajait találta meg. A történelmi Magyarország jelentős része növénytanilag akkor még ismeretlen föld volt. Felfedező útjai alkalmával közel 20 000 kilométert tett meg kocsival, lóháton és gyalog. Utazásairól pontos naplót vezetett, terepen eltöltött napjainak száma 1247 volt. Naplóinak nagy része két kötetben jelent meg, 1945-ben 1082 oldalon, Gombocz Endre botanikus gondozásában, a Természettudományi Múzeum

akkori főigazgatója, Tasnádi-Kubacska András szerkesztésében. A botanika mellett ásvány-és földtani megfigyeléseket is szívesen végzett, kémiai, hidrológiai, balneológiai és geofizikai eredményei, állattani felfedezései ma is őrzik nevét, igazolva polihisztorságát. Ő jelentette meg az első hazai földrengéstani monográfiát.

Pesten hunyt el 1817. december 13-án. A Károly-kilátóban Gombocz Endrével és Kárpáti Zoltánnal közös emlékkiállítására tekinthető meg. Magyarországon három településen (Budapest, Sopron, Mátraszentimre) neveztek el róla utcát, továbbá több városban állítottak neki emléket, szobor, mellszobor formájában, kilátó és élőlények elnevezésével. Emlékét őrzi még az országos, iskolai biológiai tanulmányverseny.

Irodalom:

Andrássy Péter, Hoczek László: Kitaibel Pál és a soproni tudományos közélet. In: Soproni Szemle 52. évf. 2. sz. (1998). p. 147-157.

Kárpáti Zoltán: Kitaibel Pál 1757-1817. In: Soproni Szemle 11. évf. 1-2. sz. (1957). p. 141-143.

Internet:

Dr. Csapody István: Kitaibel Pál kora, élete és munkássága. Hozzáférés módja:

http://gergelytibor.hu/aktualis/kitaibel/Kitaibel_Pal_elete_es_munkassaga.pdf Letöltés ideje: 2017.

01. 25.